

Kovács Lina

A kép apai nagyanyámat, Kovács Linát ábrázolja egy fiatalokorabeli felvételen. Nem tudom, ha a kép az édesapám és a Márton nagybátyám születése előtt volt-e készítve, és azt se, hogy hol. Nagymama körülbelül 1869-ben született, nem volt testvére, nem volt egyáltalán férjhez menve, és két külön férfitől született két fia: édesapám, Antal és a bátyja, Márton. Nem tudom, hová valók lehettek az apjuk, nem tudok róluk semmit. Nem tudom, miért nem ment férjhez nagyanyám, nem is akart -- mestersége volt, varrónő volt, fel tudta jól nevelni [a gyermekeket]. Felnevelte, és taníttatta, odaadta inasnak mind a kettőt. Nagyanyám Nagyváradra adta mind a kettőjüket szabóinasnak, aztán kétfelé osztotta a földet [a két fiának]. [A nagymama föltehetően csak az egyik fiát (Antalt) adta szabóinasnak, a másikat (Mártont) pedig suszterinasnak. Márton suszterként dolgozott egész életében, Antal pedig férjiszabó volt. -- A szerk.] Eredetileg a Kovács család nagybirtokos volt, aztán apránként eladogatták [a birtokot]. Nem volt sok, valami hat hold, az is

mind a hegyen. Az én időmben ő Bözödújfaluban, velünk és Medgyesen, Mártonnál is lakott, hol itt volt, hol ott. Volt varrógép Medgyesen is, nálunk is, mert apámnak volt varrógépe, aztán még segített neki is. Nagyanyám nem született zsidó, áttért 1922-ben [Valószínű, hogy az áttérés korábban történt, az első világháború alatt. -- A szerk.]. 1940 előtt nagymamám zsidónak tartotta magát, tudott már imádkozni. Medgyesen tartotta a zsidóságot, de Bözödön [1940 után] már nem. Mikor a magyarok bejöttek, ott lakott Medgyesen, Márton bátyámnál. Akkor apámnak volt lova, és a szomszédokkal együtt elhozták a családot Bözödre. Nagyanyám örökké húzta fel apámat, és apám ezért verte anyámat. Olyan hitvány vénasszony volt, még én is, mikor agyvérzést kapott a vénasszony, úgy megráztam, mint Krisztus a vargát, visszaadtam, amit ő nekem adott. Mielőtt meghalt, hat hónapig feküdt paralizálva [lebénulva]. Márton fia nem kereste fel hat hónap alatt egyszer sem az anyját. Levitték hozzánk, és akkor vittek szalmazsákot és dunyhát és valami lepedőt, és akkor anyám, nyugodjék, ő csinálta a pelenkát, mert maga alá piszkolt, vizelt. Akkortájt nem jött be még a nejlon, és akkor hat hónapig anyám rendezte. Mikor nagyanyám meghalt, akkor én olyan tizenöt éven felül lehettem, volt csillagom, levente voltam, és elmentem Márton nagybátyám után. Nem hogy sírjak [a halála miatt], még vigyorgtam, mert nagyanyám is 'nagyon jó volt velem', megveretett negyvenfokos lázzal, mert miért kiáltottam, hogy 'mit keres a padláson?'. Mert anyám, nyugodjék, eldugta a pászkat a padláson a láda alá, húsvétkor [Pészah] maradt meg, és eldugta, és én kiáltottam hogy 'mit keres a padláson?'. Mikor hazakerült, akkor megmondta apámnak, és jól megvert, lázasan. Hetvennégy éves volt, mikor meghalt. Még a sakter ott volt [Bözöd]Újfaluban [vagyis még nem deportálták], ő temette el a zsidó temetőbe.